

Formalina

środek dezynfekcyjny

w przemyśle cukrowniczym – stosować czy nie?

Dr inż. Agnieszka Papiewska

Institut Technologii i Analizy Żywności PŁ
Zakład Cukrownictwa

?

Formalina

to nazwa stosowanego w obrocie handlowym roztworu wodnego (ok.30-50%) formaldehydu

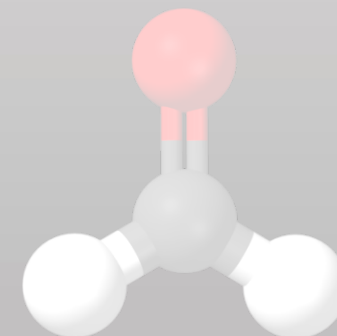
?

Formaldehyd

nazwa systematyczna: metanal

aldehyd metylowy, aldehyd mrówkowy

Wzory: CH_2O , HCHO , H_2CO

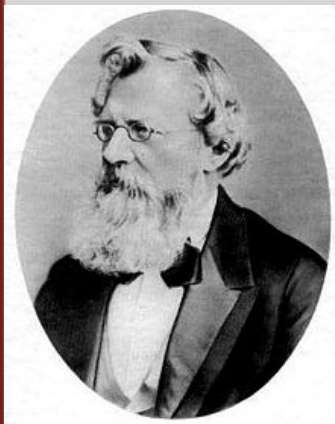
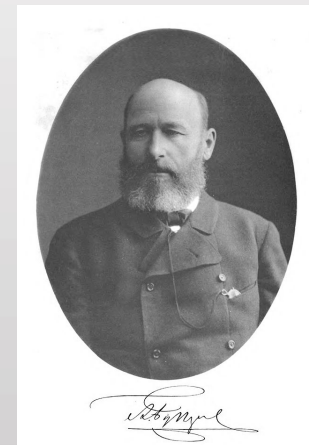

Odrobina historii

Formaldehyd

po raz pierwszy opisał w 1859 r.

Aleksander Michajłowicz Butlerow

W 1868 r.

August Wilhelm von Hofmann

zidentyfikował i określił strukturę formaldehydu

Formaldehyd

Organiczny związek chemiczny:

w temperaturze pokojowej

- gaz
- bezbarwny
- łatwopalny
- o drażniącym, ostrym zapachu;
- bardzo dobrze rozpuszczalny (w wodzie a także w etanolu, eterze dietylowym oraz innych rozpuszczalnikach polarnych);
- posiada silne właściwości bakteriobójcze (denaturuje białka enzymatyczne i strukturalne);
- **jest silną trucizną**

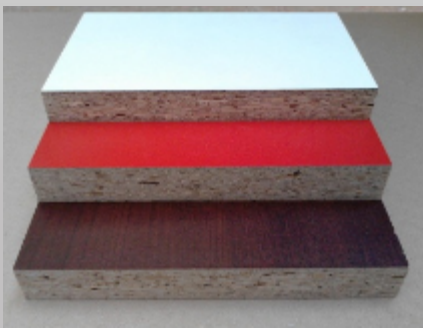
Formaldehyd E240

- ✓ przemysłowo produkowany z metanolu;
- ✓ to ważna gospodarczo i ekonomicznie substancja;
- ✓ roczna produkcja formaldehydu na całym świecie wynosi około 21 mln ton;
- ✓ jako surowiec wykorzystywany jest w 85 sektorach przemysłu do produkcji setek wyrobów codziennego użytku.

Formaldehyd zastosowanie

- do produkcji żywic znajdujących zastosowanie jako kleje i spoiwa przy wytwarzaniu materiałów drewnopochodnych: płyt wiórowych, paździerzowych, pilśniowych i sklejek;
- stosowany w produkcji klejów, barwników, farb i lakierów;
- w przemyśle włókienniczym jako składnika kąpieli apreterskich;
- w przemyśle papierniczym, fotograficznym, garbarskim, gumowym, rafineryjnym, odlewniczym i w budownictwie;
- w farmacji, medycynie i biologii w celach dezynfekcyjnych oraz jako środek konserwujący i utrwalający preparaty medyczne i biologiczne (formalina);
- w rolnictwie do dezynfekcji gleby i zaprawiania ziarna;
- w przemyśle spożywczym do dezynfekcji opakowań, rur i naczyń;
- w przemyśle kosmetycznym

Formaldehyd występowanie/pochodzenie

- występuje naturalnie w środowisku
- w wyniku procesów metabolicznych wytwarzany w niewielkich ilościach przez większość żywych organizmów

Źródła formaldehydu w atmosferze (działalność człowieka):

- spaliny samochodowe,
- emisja bezpośrednia, głównie z produkcji i stosowania formaldehydu

Formaldehyd pochodzenie

POWSZECHNE

źródła formaldehydu w pomieszczeniach zamkniętych:

- żywice, kleje, materiały izolacyjne, płyty wiórowe, paździerzowe i pilśniowe stosowane w elementach konstrukcyjnych, wykończeniowych i wyrobach meblarskich oraz lakiery, farby, kleje, niektóre rodzaje tapet i wykładzin podłogowych, sklejka i tkaniny, materiały izolacyjne z wełny mineralnej oraz upłynniacze do betonu użyte w procesie budowlanym
- dym papierosowy;
- ogrzewanie;
- gotowanie...

Formaldehyd emisja

- ↪ z przemysłu to mniej niż **1%** całkowitej emisji
- ↪ udział emisji naturalnej – roślinnej ocenia się na **64%**
- ↪ emisji z palenisk domowych – **26%**
- ↪ środków transportu – **9%**

HCHO

w jabłku – 20 mg/kg,

w gruszcze – 60 mg/kg

w homarze – 100 mg/kg.

rośliny (liście i drewno)- emitują 10 mln t/rok

Zagrożenie dla zdrowia

- ✦ może w znaczącym stopniu podrażnić układ oddechowy i oczy;
- ✦ przy częstszym kontakcie ze skórą mogą wystąpić reakcje alergiczne;
- ✦ przyspiesza starzenie się skóry,
- ✦ przyczynia się do powstawania komórek nowotworowych

Zagrożenie dla zdrowia

wyczuwalny w pomieszczeniach w koncentracji od około **0,1 mg/m³**

> **1 mg/m³** podrażnienia górnych dróg oddechowych oraz śluzówki oczu, nosa i gardła

przy wyższej koncentracji dochodzi ból głowy, duszności, nudności i łzawienia oczu

Objawy znikają od razu po usunięciu formaldehydu.

Dla każdego z nas wrażliwość na formaldehyd jest subiektywna

Formaldehyd jest alergenem kontaktowym, to znaczy, że przy częstszym kontakcie ze skórą mogą wystąpić reakcje alergiczne

Formaldehyd

The International Agency for Research on Cancer (IARC) w 2004 r. zakwalifikowała formaldehyd jako czynnik prawdopodobnie rakotwórczy u ludzi – do grupy 2A w 2006 r. zaklasyfikowała go do grupy 1 w oparciu o wystarczające dowody działania rakotwórczego u ludzi i zwierząt:

- powoduje raka nosogardła,
- w ograniczonym zakresie raka zatokowonosowego
- nie jest odpowiedzialny za białaczkę u osób narażonych w przemyśle

w 2009 r. reklasyfikacja:

- że może on jednak powodować u osób zawodowo narażonych na jego działanie białaczkę, a szczególnie białaczkę szpikową przewlekłą

Co na to prawo WE?

z klasyfikacji H351 „Podejrzewa się, że powoduje raka”
od 2016 roku przeklasyfikowany
jako „Może powodować raka” (H350)

Za sprawą rozporządzenia Komisji (UE) 2015/491 z dnia 23.03. 2015r
nowa klasyfikacja obowiązuje od 1 stycznia 2016 r.

Nowa klasyfikacja odzwierciedla m. in. stanowisko IARC, która
ocenia formaldehyd jako substancję rakotwórczą kat. 1.

Zmiana klasyfikacji powoduje, że formaldehyd staje się substancją rakotwórczą objętą specjalnym nadzorem w środowisku pracy (rok: 2012, Dz. U. Nr 0, poz. 890) oraz zwiększa się częstotliwość pomiarów w środowisku pracy (rok: 2011, Dz. U. Nr 33, poz. 166).

Zmieniają się również produkty, dostępne dotąd bez ograniczeń dla konsumentów. Obecność formaldehydu w stężeniu $> 0,1\%$ powoduje zaklasyfikowanie całego produktu jako rakotwórczego kategorii 1B.

Produkt taki może być przeznaczony wyłącznie do użytku zawodowego. Produkty konsumenckie zostaną wycofane z rynku. Opakowanie produktu zawierającego formaldehyd w stężeniu $> 0,1\%$ musi zostać opatrzony napisem o treści:

„Produkt przeznaczony wyłącznie do użytku zawodowego.”

Na pocieszenie

Człowiek nie kumuluje formaldehydu
w swoim organizmie

- następuje stopniowe utlenianie w tkankach

półokres zaniku formaldehydu w ludzkim
osoczu ocenia się na $1 \div 1,5$ min

Formaldehyd w produkcji cukru

- jeszcze jeden niecukier świadomie wprowadzony do soku;
- uderzeniowa dawka formaliny do ekstraktora może przekroczyć stężenie inwertu w soku surowym,
- część formaliny opuszcza ekstraktor z wysłodkami, które stanowią paszę dla bydła (krów),
- część rozkłada się, ale znaczna ilość przechodzi do soku surowego,
- w defekacji głównej z formaliny powstają kwasy organiczne, zwiększające ilość soli wapniowych i straty cukru w melasie,

Formaldehyd

czy tego chcemy czy nie,
to nieodłączny towarzysz
naszego życia.

Pytanie:

**Czy stosować formalinę w cukrowni
czy nie?**

Odpowiedź

Bilans zysków i strat

Bibliografia:

1. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/ALL/?uri=CELEX:31998L0008>
2. <http://isap.sejm.gov.pl/RelatedServlet;jsessionid=F19853EC8BBB5A8F29BB95815D6B4E26?id=WMP20100340484&type=15&isNew=true>
3. <http://www.wsse.olsztyn.pl/3,hp-biobojcze>
4. <http://www.ichp.pl/reach-akty-unijne-inne-produkty-biobojcze>
5. <http://www.pwik.szczecinek.pl/o-spolce/publikacje-4/formaldehyd-mozna-bez-zyc/>
6. http://bezrecepty.eu/index.php?co=artyk&id_artyk=3965
7. <http://www.inchem.org/documents/cicads/cicads/cicad40.htm>
8. http://ec.europa.eu/agriculture/sugar/legislation/index_en.htm
9. Gazeta cukrownicza
10. Jan Dobrzycki: Chemiczne podstawy technologii cukru. WNT , warszawa, 1984
11. <http://bonavita.pl/formaldehyd-zastosowanie-zrodla-w-zywnosci-oz-szkodliwo>
12. <http://slideplayer.pl/slide/417915/>

